

ชื่อเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย ไชยเรศ บัวใหญ่รักษา ปริญญา ปร.ด. (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดหนองคาย 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดหนองคาย จำนวน 165 คน สร้างแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น (Path Analysis) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สมการเชิงเส้น โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80 ระยะที่ 2 สร้างกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำ ด้วยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประชุมกลุ่ม (Focus Group) ระดมความคิด (Brain Storming) และประเมินให้เห็นระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำรูปแบบ ไปทดลองใช้กับโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน เปรียบเทียบคะแนนประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนและหลังการทดลองตามแบบประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทำการทดสอบข้อมูลด้วย วิลค็อกซัน (The Wilcoxon Matched Paris Signed-Rank Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ปัจจัยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (II) เท่ากับ 0.60 ปัจจัยด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (IC) เท่ากับ 0.55 ปัจจัยด้านการกระตุ้นทางปัญญา (IS) เท่ากับ 0.52 และปัจจัยด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (IM) เท่ากับ 0.33 ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรในตัวแปรผลลัพธ์ได้ร้อยละ 70 ($R^2=0.70$) ตามการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นทางโดยใช้โปรแกรม LISEL 8.80 และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย ได้กิจกรรมการพัฒนา 8 กิจกรรม คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การระดมความคิด (Brain Storming) การศึกษาดูงาน (Field Study) และกิจกรรมพัฒนาจิต (Mind Development Activity) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การสนทนาวงกลม (Talking Circle) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (IDP) และการสอนงาน (Coaching)

3. ผลการประเมิน ได้ทำการทดลองกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน โดยเปรียบเทียบผลการประเมินระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย พบว่า คะแนนประเมินก่อนและหลังการทดลองตามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนการประเมินระดับภาวะผู้นำหลังทดลองสูงกว่าคะแนนการประเมินก่อนการทดลอง ซึ่งหมายความว่า ผลการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง มีระดับภาวะผู้นำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าหลังจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 โรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย แล้ว ทำให้ผลของระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้น

TITLE : The Leadership Development of Basic Education School Administrators
in Nong Khai Province

AUTHOR : Chaiyaret Buayairuksa **DEGREE :** Ph.D. (Regional Development Strategies)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr.Rungson Singhalert   Chairman
Dr.Surat Duangchatom   Committe

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2013

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) analyze factors influencing on the leadership of basic education school administrators in Nong Khai Province, 2) to design a model of the leadership development for the school administrators, and 3) to try out and evaluate the model. The research methodology consisted of three steps: 1) this step focused on analyzing factors influencing on the leadership of basic education school administrators. The samples were one hundred and sixty five basic education school directors in the Office of the Basic Education Commission, Nong Khai Province. The instrument was a questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and path analysis including LISREL program. 2) The step focused on designing a model of the leadership development for basic education school administrators. The model was assessed by five experts through focus group and brainstorming methods, conclusion and discussion. 3) The step was to try a model out with five basic school administrators and evaluate the model by comparing the pretest score with posttest score for the leadership development of the school administrators. The leadership was assessed by the Wilcoxon Matched Paris Signed-Rank Test.

Results of the research were as follows:

1. The finding showed that the factors influencing on the leadership development of the school administrators were Idealized Influence ($II=0.60$), Individualized Consideration ($IC=0.55$), Intellectual Stimulation ($IS=0.52$) and Inspiration Motivation

(IM=0.33). These factors significantly influenced on the leadership development of the school administrators at the .05 level. The variance of variables regarding the analysis of LISREL and Pearson Correlation was 70%.

2. The model of leadership development for the school administrators consisted of 8 activities: an ideal activity such as workshop, two individual activities such as e-learning, individual development plan and coaching, an intelligence stimulation activity such as talking circle, four inspiration creating activities such as brain storming, field study and mind development activity.

3. The finding showed that the posttest score and the pretest score for the leadership development of the administrators assessed by the Wilcoxon Matched Paris Signed-Rank Test was significantly different at the .05 level . The leadership of school administrator has been improved after the training. The results indicate that the leadership development model is efficient and the practical application should be suggested to other school administrators in Nong Khai province.